

Norra toetusel 2009–2014. Soolise võrdõigustamise ning töö- ja pereelu tasakaalu programmi.

The effect of perceptions about gender roles in family to family policy: Comparative perspective

Soolistatud pererollide olulisus perepoliitika mõjude avaldumisel: Võrdlev perspektiiv

Kaire Pöder ja Triin Lauri

November 26, 2015

Contents

- 1 Motivatsioon
- 2 Teoreetilised argumendid
 - Ratsionaalse valiku hüpotees
 - Soolise võrdsuse teooria
- 3 Perepoliitika eesmärgid ja olemus
 - Miks perepoliitika on tõusnud fookusesse
 - Perepoliitika meetmed
- 4 Ajalooline peremuster ja soorollid Eestis
 - Post-kommunistlikud järeloomid
- 5 Kuidas perepoliitika toimib?
 - Tulemused ja nende interpretatsioon

Motivatsioon

Stiliseeritud faktid: empiirilised regulaarsused

Kui traditsiooniliselt on sündimus ja naiste tööhõive olnud negatiivses korrelatsioonis, siis 90ndatest on nn. stiliseeritud fakt see, et sündimus ja naiste tööhõive on positiivses korrelatsioonis.

Teoreetilised argumendid

Ratsionaalse valiku teooria

Naiste töötamine suurendab lapse saamise alternatiivkulu ja seega hõivatud naistel on vähem lapsi (vähem on lapsi ka kõrgelt haritud naistel)

Soolise võrdsuse teooria

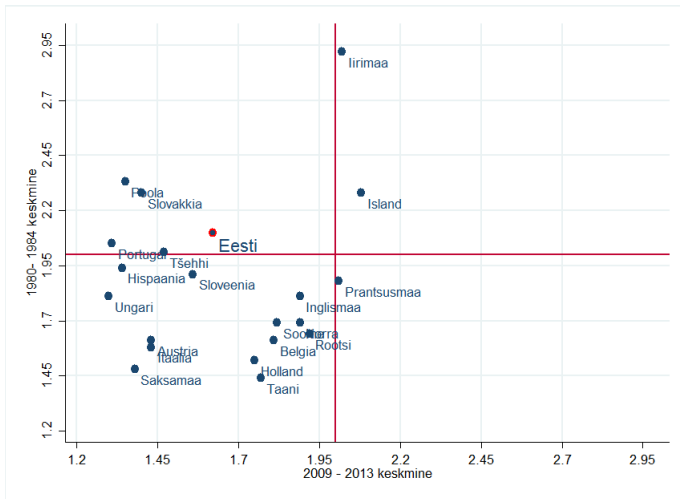
Lapse saamisel on oluline naiste poolt tajutud õiglus soorollidest ja tööjaotusest perekonnas (ja õiglasest tasust), seega oluline ei ole niivõrd, et naised oleksid kui mehed (või vastupidi), vaid tajutud soorollide õiglus

Miks on perepoliitika oluline

- Uued sotsiaalsed riskid (mees-leivatooja mudeli anakronism, ebastabiilsed perekonnad, globlaane ja "voolav" tööturg, palgapõhine pension, ...)
- Kahanev rahvaarv Euroopas ja fookus sündimusel
- Väidetav lõhe soovitud ja tegelike sündide vahel
- Naiste emantsipatsioon ühiskonnas
- Lastega perede vaesuse vähendamine

Miks perepoliitika on tõusnud fookusesse

Sündimus on vähenenud kõikides Euroopa riikides

Perepoliitika vajadus (stiliseeritud faktid) Eestis:

- Suhteliselt kõrge naiste osakaal tööhõives (68% 20-64 aastastest töötab);
- Suur (ja mittesulguv) sooline palgalõhe (u. 25%);
- Keskmine laste arv 2015.a. oli 1,5 ja see on alanenud alates 2008 aastast;
- Hoolduskohustus on naistekeskne (naine panustab kodus 1 tund 36 minutit iga 1 mehe-tunni kohta)
- Iga kümnes laps elab allpool absoluutse vaesuse piiri
- 3-6-aastastest lastest käib lasteasutuses 88%, kuni 2-aastastest lastest 34% (2014)

Perepoliitika meetmed

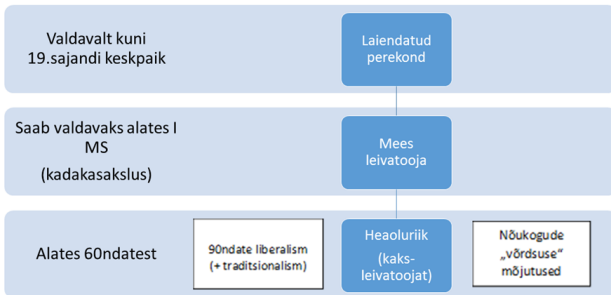
Raha: alternatiivkulu argument

- Sünnitoetused (vanemahüvitis)
- Lastetoetused (hüvitis lapse kasvatamise eest)
- **Isade hüvitis:** isade ajendamine enam hoolduskohustust võtma

Teenused: töö- ja pereelu ühildamise argument

- Teenuste osaline subsideerimine (**teenuseid pakub turg**, kuna turg on alati efektiivsem (pakub odavat teenust))
- **Avalik sektor** pakub heldelt finantseeritud ja kvaliteetset (kallist) teenust

Peremustrite ajaloolised juured Eestis

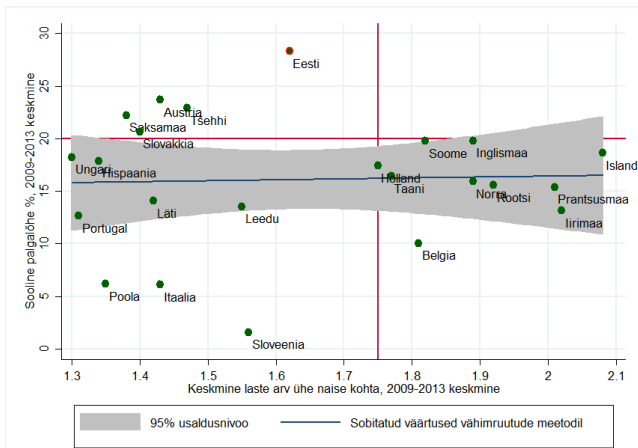

Liberaalsete ja traditsiooniliste hoiakute segu: Soorollid Eestis

- Liberaalne hoiak, et lapsed on eraasi – ise muretsesite, ise saage ka hakkama!
- Liberaalne töajärg (kõik on formaalselt võrdsed – mehed-naised, lastetud-lastega jne):
 - palgatase ei võimalda perel ühe (mees) leivatoojaga ära elada.
- Ühiskondlikud hoiakud ja jõustatud poliitikad:
 - Hoolduskohustus on naisekeskne ja rakendatakse re-familiseerivaid poliitikaid (pikk ja helde vanemahüvitis; 1.5-3-aastaste hoiukohtade probleem pole akuutne, kuna "hea ema" ei vii last enne 3-aastaseks saamist aeda jne)
- Segu "traditsioonilisest" ja klassiühikonnast:
 - Toretsev tarbimine (autod, rõhk "keskklassi välimusele" jms)
 - Keskklassi kuulumist signaliseerivad tarbimismustrid.

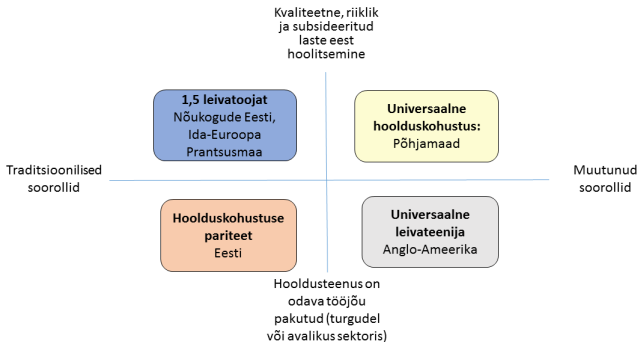
Post-kommunistlikud järele

Sõltuv muutuja: kõrge sündimus ja väike palgalõhe - miinimumreegel hea perepoliitika defineerimisel

Perepoliitika toimimine erinevate soorollide korral

Kuidas leida edukaid perepoliitilisi radasid?

Meetod: Kvalitatiivne võrdlev häguskogumi põhine analüüs

Analüüsi objekt: Riigi tasemel perepoliitika meetmete konfiguratsioonid (rajad)

Andmed:

Muutuja	Selgitus	Operationaliseerimine	Andmeallikas
Tulemus:			
<i>W</i>	Naiste mõjuvõimu indeks	Naiste palkade keskmine osakaal meeste palkadest, 2009-2013	Eurostat, 2009-2013
<i>T</i>	Sündivus	Keskmiselt lapsi naise kohta (TFR – total fertility rate)	Eurostat, 2009-2013
<i>M</i>	Edumeelse perepoliitika tulem	Autorite arvutus $M = \min(W, T)$	
Tingimused:			
<i>L</i>	Vanemahüvitis	Enam ja vanemahüvitise pikkus ja heldus täismakstud nädalates (FRE – full rate equivalence)	OECD, 2013
<i>F</i>	Isahüvitis	Isahüvitise kohustuslikkus ja heldus täismakstud nädalates (FRE)	OECD, 2013
<i>S</i>	Vanemahüvitise struktuuri indeks	Vanemahüvitise lagi ja selle suhe võrreldes keskmise palgaga (kui lagi on üle kahekordse keskmise vbi puudub, siis indeks =100%)	OECD, 2013
<i>C</i>	Hoiu riiklik finantseerimine	Subsideeritud % lastehoiu kogukuludest	Eurydice, 2014
<i>P</i>	Riiklike hoiuasutuste osakaal	Riiklike hoiukohtade % kogu hoiukohtadest	Eurydice, 2014
<i>Q</i>	Hoiuasutuste ressursi kvaliteet	Töötajaid/lapse kohta	Eurydice, 2014
<i>R</i>	Hoiuasutuste kvaliteet	Autorite arvutus $R = \text{mean}(C, Q)$	

Tulemused: Mida ütleb "tõetabel"?

L	F	S	P	R	G	
Vanemahüvitis	Isahüvitis	Hüvitise ühtlus	Riikliku hoiu osakaal	Hoiukvaliteet	Hoiukoormuse sooline ühtlus	Riigid
1	1	1	1	1	1	SE, FI
1	0	1	1	1	1	SI
1	0	1	1	0	0	HU
1	0	0	1	1	0	CZ, EE
1	0	0	1	0	1	LT, LV, SK
1	0	0	1	0	0	PL
1	1	1	0	0	0	NO
1	1	0	0	0	0	DE
1	0	0	0	0	0	AT
0	1	1	1	1	1	IS
0	1	1	0	1	1	BE
0	0	1	1	1	0	UK
0	0	0	1	1	0	NL
0	0	0	1	0	1	FR
0	0	1	0	1	0	IE
0	0	1	1	1	1	DK
0	1	0	0	0	1	IT, PT
0	0	0	0	0	0	ES

- ← Perepoliitika võtmedimensioonid
- ← Helde ja ühtne hüvitis nii emadele kui isadele + kvaliteetne riiklik hoid
- ← Helde vanemahüvitis + hoid
- ← Helde vanemahüvitis
- ← Isade fookus + kvaliteetne hoid
- ← Kvaliteetne riiklik hoid
- ← Isade fookus

Tulemused ja nende interpretatsioon

Tulemused: Kaks edukat rada – soovõrdsed juhtumid

	Rada 1: F * S * R	Rada 2: I * S * R	Tajutud võrdsed soorollid: G	Politiika tulem: M
Belgia	0,56	0,67	0,62	0,67
Taani	0,05	0,56	1	0,56
Prantsusmaa	0,02	0,02	0,98	0,8
Itaalia	0,4	0,4	0,86	0,02
Läti	0,02	0,02	0,85	0,02
Leedu	0,02	0,01	0,5	0,08
Portugal	0,12	0,12	0,98	0,01
Sloveenia	0,02	0,14	0,79	0,09
Slovakkia	0,02	0,02	0,55	0,01
Soome	0,76	0,15	0,97	0,52
Rootsi	0,95	0,09	0,94	0,79
Island	0,52	0,52	0,88	0,6

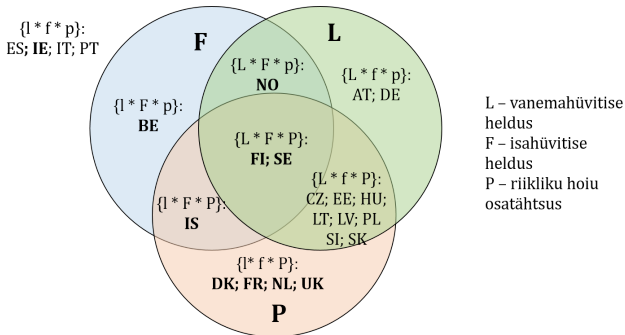

Tulemused ja nende interpretatsioon

Tulemused: Üks edukas rada – soovõrduseta juhtumid

Riik	Rada 1: F * S * R	Rada 2: I * S * R	Tajutud võrdsed soorollid: G	Politiika tulem
Tšehhi	0,02	0,03	0,27	0,03
Saksamaa	0,02	0,02	0,04	0,01
Eesti	0,02	0	0,23	0,01
Iirimaa	0,02	0,96	0,3	0,89
Hispaania	0,02	0,02	0,1	0,01
Ungari	0,05	0,12	0,07	0
Austria	0,02	0,02	0	0,02
Poola	0,02	0,02	0,44	0,01
Inglismaa	0,03	0,68	0,09	0,51
Norra	0,26	0,26	0,3	0,77

Tulemused: Kuidas kombinatoorselt tulemust toodetakse?

Mida tulemused räägivad Eesti perepoliitika kujundamise jaoks

Endogeensed pererollid

Keerukas määratleda, milline poliitika kombinatsioon "toodab" rohkem lapsi. Pigem "toodetakse" üht või teist tüüpi peremustreid, mis mõjutavad sündimuskäitumist. Seega ka soorollid perekonnas on poliitikate suhtes pikaajaliselt endogeensed, st saab hoiakuid muuta, aga see võtab aega.

Eesti "wrong policy mix"

- Ülihelde (kõrgepalgaliste) vanemahüvitis ilma isade hüvitiseta
- Kvaliteetne ja helde riiklik hoid ilma hoolduskohustuse soolise võrdsuseta
- Poliitika ebaõnnestub!

References I

Castles, F. G. (2003).

The World Turned Upside Down: Below Replacement Fertility, Changing Preferences and Family-Friendly Public Policy in 21 OECD Countries.

Journal of European Social Policy, 13(3):209–227.

Ciccia, R. and Bleijenbergh, I. (2014).

After the Male Breadwinner Model? Childcare Services and the Division of Labor in European Countries.

Social Politics: International Studies in Gender, State & Society, 21(1):50–79.

References II

Ciccia, R. and Verloo, M. (2012).

Parental leave regulations and the persistence of the male breadwinner model: Using fuzzy-set ideal type analysis to assess gender equality in an enlarged Europe.

Journal of European Social Policy, 22(5):507–528.

Fraser, N. (1994).

and the Welfare State Gender Equity.

Political Theory, 22(4):591–618.